

ДЕНДРО-ОЗЕЛЕНЕННЯ В ЕКОЛОГІЧНОМУ БАЛАНСУВАННІ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ

Бобир С.Г., викладач-методист відокремленого структурного підрозділу
*«Березоворудський фаховий коледж Полтавського державного аграрного
університету»*

Добрі почуття своїм корінням
сягають у дитинство, а людяність
доброта, лагідність,
доброзичливість народжуються у
процесі турботи, хвилювання про
красу навколишнього світу.
В.О. Сухомлинський

Природа – це невичерпне джерело краси, яка не може залишити байдужою найчествішу людину. Краплини ранкової роси, можуть сяяти прекрасніше, ніж коштовне каміння. Травинка, що вперто пробивається крізь асфальт, безодня нічного зоряного неба, ласкаве, чи сердите море, громаддя гір, ширяння орла чи політ бджоли, нічні співи солов'я або вигин лебединої шиї, - все це несе в собі невичерпний заряд краси.

Щодня, прокинувшись, ми мріємо відчувати щасливе життя, чудовий настрій, щедрість і багатство здорового довкілля, яке цілком залежить від стану екологічної культури і поведінки кожного із нас. Зараз, в надважкі часи військових та техногенних загроз, особливо потрібна загальнонародна турбота про здорове довкілля, як за першочерговий фактор життєздатності і благополуччя всіх і кожного.

Який багатий світ навколишній!
Яка моя уява бідна!
Тому готовий стать навколішки
Перед тобою, Земле Рідна!

- Земле ти наша! Якою красою обдаровуєш людину! Якими барвами радуєш, якими пахощами вітаєш. Ти даєш хліб і до хліба, стелиш під ноги оці трави і квіти, напинаєш над головою голубе небо із ясним сонечком. Та разом із

цим нині ми є свідками того, які зміни відбувались під дією людини. Все менше лишається природної рослинності, все більше змін зазнають її вцілілі ділянки – ліси, луки, болота; майже зовсім не лишилося славетних полтавських степів. Зменшилась чисельність багатьох видів рослин і тварин, які ще на початку століття відмічалися на Полтавщині. Чи все це неминуче, чи господарська діяльність людини має неодмінно призвести до таких наслідків? Ні, можна по-різному використовувати природні багатства; нещадно, по-хижацьки, або раціонально, дбайливо, відновлюючи та оберігаючи їх.

Настав час керуватися в наших діях правилами іншого гуманізму – екологічного. Основна його ідея – людина є лише часткою природи й Космосу, із законами й силами яких вона повинна рахуватися. Не владарювати над природою, а співпрацювати з нею, бути не «царем природи», а її невідомою часткою. У XXI ст. людина повинна жити з новою філософією життя – екологічною, згідно з якою вона є часткою єдиної людської родини, планетарного багатства з новою екологічною етикою, що базується на шануванні всіх живих істот на Землі.

Сьогодення вимагає гостро ставити питання про значення дендрофлори та лісонасаджень в екологічній збалансованості мікроклімату того чи іншого населеного пункту. При сучасних темпах урбанізації важливим є вплив деревних та кущових порід на здоров'я та стан довкілля міста чи села.

У зоні, до якої належить Полтавщина, найтипівішими представниками системи зелених насаджень у сільській місцевості є звичайні парки та штучні насадження полезахисних і придорожніх лісосмуг, плодові сади, природні комплексні ландшафтні угруповання.

Деревні рослини – це важливі, елементарні одиниці ландшафтно – архітектурних комплексів, що виконують санітарно-гігієнічні функції, естетичні, рекреаційні. Лісофлора зволожує повітря і збагачує його киснем, має фітонцидну властивість, є ефективним засобом боротьби з шумом, запиленістю, загазованістю повітря, вітровою і водною ерозією ґрунтів. Тож об'єктом озеленення сільського населеного пункту є зелені насадження загального та

обмеженого користування, а також спеціального призначення. Це сквери, парки і лісопарки, діброви, гаї, сади, алеї біля житлових та громадських будівель, приватні садиби.

Від інтенсивності озеленення об'єкта залежать екологічний настрій населеного пункту. Він характеризується розселенням популяції комах, птахів і деяких тварин. Як свідчить практика, сьогодні найбільш доглянутим є насадження обмеженого користування. Перш за все це території шкіл, ділянки при громадських установах, лікувальних закладах, ну і деякі присадибні ділянки. Матеріалом для формування системи озеленення є деревні, чагарникові кущові і трав'яні рослини.

Вони поділяються на основні, супутні, суто декоративні та екзоти. При підборі рослин для створення зеленого насадження в центрі населеного пункту слід враховувати форму і ажурність крони, величину, фактуру і колір листя та крони, запах і колір квітів їх декоративність та фітонцидність, біологічну сумісність і інше. Для створення периферійних об'єктів озеленення – лісосмуг, придорожніх і санітарно захисних зон слід враховувати силу і швидкість росту, довговічність, вітрове навантаження деревини, ажурність крони і т.д. Слід окремо зупинитися на стані природно – заповідних територій, як району, так і в державі в цілому. Розширення заповідного фонду сьогодні єдина можливість врятувати первісну цілісність екологічних систем із віками встановленими трофічними, енергетичними та інформаційними зв'язками. Території та об'єкти природно-заповідного фонду (ПЗФ) служать для збереження природних комплексів, генофонду рослинного та тваринного світу. Тому використання ПЗФ повинне бути регламентоване в першу чергу з науково – дослідною, оздоровчою, освітньо-виховною чи іншою рекреаційною метою.

Збереження «зелених легенів» поблизу всіх видів населених пунктів забезпечить довкілля повноцінним і очищеним повітрям, запобігатиме шкідливим наслідкам ерозій, створюватиме максимально комфортні умови життя і відпочинку для населення, утримуватиме рівномірний баланс екологічних урбосистем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. І.І. Дуднікова, С.П. Пушкін. Екологія. Київ: Видавництво «Європейський університет» 2006р.
2. О.М.Байрак, В.Г. Бабарика, П.М.Бабарика , В.М.Самородов. « Парк посаджений з любов'ю» . Полтава « Дивосвіт» 2016р.
3. О.С.Абдулоєва, К.Ю.Данько, Ю.В.Проценко, А.В. Подобайло . «Природа національного природного парку Пирятинський» .Київ «Талком» 2017р.
4. Колектив авторів . « Сучасні тенденції збереження і збагачення колекцій дендрофлори в об'єктах природно-заповідного фонду України» Полтава «Дивосвіт» 2016р.

РОЛЬ РОСЛИН У ЗБЕРЕЖЕННІ ГРУНТОВОГО ПОКРИВУ ТА ВОДНИХ РЕСУРСІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ЇХ МОЖЛИВОСТІ РЕГЕНЕРАЦІЇ

Бондар І.О., студент

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка.

Проблема збереження ґрунтового покриву та водних ресурсів є однією з найбільш актуальних та нагальних у сучасному світі. Ростуча антропогенна діяльність, зміни клімату та неефективне використання природних ресурсів призводять до серйозних наслідків для екологічної стійкості та забезпечення життєво важливих функцій екосистем.

У цьому контексті рослини, як ключові учасники природних процесів, грають вирішальну роль у збереженні ґрунтового покриву та водних ресурсів. Їхні фізичні та біологічні властивості сприяють ерозійному захисту, утриманню ґрунту та регулюванню водних стоків. Однак, на сьогоднішній день існують серйозні проблеми, пов'язані з деградацією природних екосистем, втратою біорізноманіття та забрудненням водних ресурсів, що потребують невідкладного вирішення.